

ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΙ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 2. §1-4

Σύνταξη-Επιμέλεια: ΕΥΘΥΜΙΟΣ Κ. ΚΑΤΣΟΥΛΗΣ-Φιλολόγος
2024-2025

Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 2. §1-4

Ενότητα 1^η §1-4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ δὲ κατεστήσατο
τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ,
ἔπλει
ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα.
Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο,
ὑποσπόνδους ἀφέντες

τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς.
οἱ δὲ προδόντες

τὸ Βυζάντιον Ἀλκιβιάδῃ
τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον,
ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας
καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι.
Λύσανδρος δὲ
ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας
τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων
καὶ εἷ τινά που ἄλλον ἴδιοι Ἀθηναῖον
διδούς ἀσφάλειαν
μόνον πλέουσιν ἐκεῖσε
ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς
ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν
εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ,
θᾶπτον ἔσεσθαι
τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν.
καταλιπὼν ἀρμολογίαν δὲ
Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνας
Σθενέλαον Λάκωνα,
αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς
ἐπισκεύαζεν.
Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις
τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς
ἐλέγετο ἡ συμφορὰ,
καὶ οἰμωγὴ εἰς ἄστυ διῆκεν
ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν,

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Αφού λοιπόν ρύθμισε (ο Λύσανδρος)
την κατάσταση στη Λάμψακο,
κατευθυνόταν με τα πλοία (του)
προς το Βυζάντιο και την Καλχηδόνα.
Και αυτοί (οι κάτοικοι) τον υποδέχονταν,
αφού άφησαν ελεύθερους ύστερα από
επίσημη συμφωνία
τους φρουρούς των Αθηναίων·
εκείνοι εξάλλου που παρέδωσαν με
προδοσία
το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη
πρώτα κατέφυγαν στον Εύξεινο Πόντο,
και έπειτα (ήρθαν) στην Αθήνα
κι έγιναν Αθηναίοι πολίτες.
Και ο Λύσανδρος
έστελνε στην Αθήνα
και τους φρουρούς των Αθηναίων
και όποιοι άλλο Αθηναίο έβλεπε κάπου
δίνοντας ασφάλεια,
μόνο σ' εκείνους που έπλεαν προς τα εκεί,
κι όχι σε άλλο μέρος, επειδή ήξερε
ότι όσο πιο πολλοί συγκεντρώνονταν
στην πόλη της Αθήνας και στον Πειραιά,
τόσο πιο γρήγορα θα παρουσιάζονταν,
έλλειψη των τροφίμων.
Και αφού άφησε ως αρμολογή
του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας
το Σθενέλαο, το Λακεδαιμόνιο,
ο ίδιος, αφού γύρισε πίσω στη Λάμψακο,
επισκεύασε τα πλοία του.
Στην Αθήνα λοιπόν,
αφού έφτασε η Πάραλος τη νύχτα,
μεταδιδόταν η είδηση της συμφοράς
και ο θρήνος έφτανε ως την πόλη
από τον Πειραιά μέσω των μακρών τειχών,

παραγγέλλων
ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ ·
ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτός,
οὐδεὶς ἐκοιμήθη,
οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες,

ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι
αὐτοὶ ἑαυτοὺς,
πείσεσθαι νομίζοντες
οἷα ἐποίησαν
Μηλίοις τε
Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας,
κρατήσαντες πολιορκία,
καὶ Ἰστιαίας
καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ
Αἰγινήτας
καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.
τῇ δ' ὕστεραία
ἐκκλησίαν ἐποίησαν,
ἐν ἣ ἔδοξε
τούς τε λιμένας ἀποχωῶσαι
πλὴν ἑνός
καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν
καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι
καὶ παρασκευάζειν τὴν πόλιν
τᾶλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν.

καθὼς μετέδιδε τὴν εἶδησιν τῆς συμφορᾶς
ὁ ἓνας στὸν ἄλλο·
ὥστε ἐκείνη τὴ νύχτα
κανένας δὲν κοιμήθηκε,
ἐπειδὴ θρηνοῦσαν ὄχι μόνον αὐτοὺς ποὺ
εἶχαν χαθεῖ,
ἀλλὰ πολὺ περισσότερο ἀκόμα
οἱ ἴδιοι τοὺς ἑαυτοὺς τοὺς,
γιατὶ πίστευαν ὅτι θὰ πάθουν
τὰ ἴδια ποὺ ἔκαναν
καὶ στοὺς κατοίκους τῆς Μήλου
ποὺ ἦταν ἀποικοὶ τῶν Λακεδαιμονίων,
ὅταν τοὺς υπέταξαν μετὰ πολιορκία,
καὶ στοὺς κατοίκους τῆς Ἰστιαίας
καὶ στοὺς Σκιωναίους καὶ στοὺς Τορωναίους
καὶ στοὺς Αἰγινήτες
καὶ σὲ ἄλλους πολλοὺς ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες.
Καὶ τὴν ἐπόμενη μέρα
ἔκαναν συνέλευση τοῦ λαοῦ
κατὰ τὴν ὁποία αποφάσισαν
να φράξουν (με ἐπιχωμάτωση) τὰ λιμάνια
ἐκτὸς ἀπὸ ἑνὰ
καὶ νὰ επισκευάζουν τὰ τείχη
καὶ νὰ τοποθετοῦν φρουρές
καὶ νὰ ετοιμάζουν τὴν πόλιν
για ὅλα τὰ ἄλλα σαν γιὰ πολιορκία.

A. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ-ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ

Ενότητα 1^η §1-4

A. ΘΕΜΑ: Προετοιμασίες του Λύσανδρου για αποκλεισμό της Αθήνας –

Αναγγελία της συμφοράς και έκτακτα μέτρα.

B. ΔΟΜΗ και ΚΥΡΙΑ ΣΗΜΕΙΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ:

§1-2 Προετοιμασίες του Λύσανδρου για πλήρη αποκλεισμό της Αθήνας

§3-4 Η αναγγελία της καταστροφής. Η αντίδραση των Αθηναίων

§1-2

Θέση της ενότητας στο έργο

Ο Λύσανδρος ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο, κατόπιν το Βυζάντιο και η Καρχηδόνα τον δεχτήκαν ειρηνικά, αφού άφησαν να φύγουν με επίσημη συμφωνία οι φρουροί των Αθηναίων. Όσοι πάλι παρέδωσαν στον Αλκιβιάδη το Βυζάντιο έφυγαν στην Αθήνα. Στέλνει όσους συναντά στην Αθήνα για να υπάρξει πιο γρήγορα έλλειψη των εφοδίων. Αφού άφησε σπαρτιάτη διοικητή στο Βυζάντιο και τη Καρχηδόνα, επέστρεψε στη Λάμψακο για να επισκευάσει τα πλοία του.

Ερμηνευτική και αισθητική προσέγγιση

- Με τη ναυμαχία στους Αιγός ποταμούς ουσιαστικά κρίθηκε ο Πελοποννησιακός πόλεμος υπέρ των Λακεδαιμονίων και ο Λύσανδρος είναι ο κυρίαρχος της κατάστασης.
- Σκοπός του είναι η κατάληψη της Αθήνας. Όμως δε βιάζεται, γιατί θέλει πρώτα να αποκόψει τους θαλάσσιους δρόμους του εφοδιασμού της. Γι' αυτό και πρώτα πλέει εναντίον του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας, συμμαχικών πόλεων της Αθήνας στα στενά του Βοσπόρου. Οι κάτοικοι τον υποδέχτηκαν ως ελευθερωτή και ένωσαν ανακούφιση για την πολιτειακή αλλαγή και την αντικατάσταση των αρχόντων. Από σεβασμό όμως προς τους άγραφους και πανελλήνια καθιερωμένους θεσμούς άφησαν ελεύθερη την αθηναϊκή φρουρά.
- Στη συνέχεια ο Λύσανδρος εξασφαλίζει την κατοχή των πολεών και αποπέμπει σώο μόνο για την Αθήνα όποιον Αθηναίο συλλαμβάνει. Γιατί σκέφτεται ότι ο συνωστισμός και η σιτοδεία θα επιδεινώσουν την κατάσταση της πολιορκημένης πόλης. Είναι και αυτό μέτρο που μαρτυρεί τη μεθοδικότητα και τις προγραμματισμένες του κινήσεις για την άσκηση ασφυκτικής πίεσης επί του αντιπάλου. Στο τέλος γυρίζει στη Λάμψακο και αρχίζει να επισκευάζει τα πλοία του, αφού θα προβεί σε ναυτικό αποκλεισμό της Αθήνας, ο οποίος θα είναι η τελευταία πράξη του δράματος.
- ✚ Αξιοσημείωτο είναι ότι οι κινήσεις του Λύσανδρου και των συμμάχων του, οι οποίες δηλώνουν διάρκεια, εκφράζονται
 - με παρατατικό *ἔπλει, ὀπεδέχοντο, ἀπέπεμπεν, εἰδὼς, ἐπεσκεύαζεν*ενώ τα συντελεσμένα γεγονότα αποδίδονται
 - με αόριστο *κατέστησατο ἀφέντες προδόντες ἔφυγον.*
- Επίσης, αξιοπρόσεκτο είναι ότι το πλαίσιο των ενεργειών του Λύσανδρου δεν είναι μόνο στρατιωτικό αλλά έχει και πολιτικό χαρακτήρα. Πολεμική αναμέτρηση δεν υπάρχει βέβαια, υπάρχει όμως η απειλή, που είναι εξίσου αποτελεσματική, και η δράση για καθεστωτικές αλλαγές. Χαρακτηριστικό επίσης είναι ότι η διαπλοκή και η εναλλαγή των παρελθοντικών χρόνων συγκλίνει και αποκαλύπτει τον επιδιωκόμενο σκοπό του Λύσανδρου (*ἔσεσθαι τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν*), η πραγμάτωση του οποίου θα σημάνει και την παράδοση της Αθήνας.

Ιδεολογικά στοιχεία

1. Η επιβολή οικείου καθεστώτος σε κατεχόμενη πόλη εδραιώνει τη στρατιωτική υποταγή της.
2. Η ισχύς των απαράγραπτων ηθικών νόμων και θεσμών είναι συχνά σεβαστή ακόμα και στον πόλεμο.
3. Η προδοσία στην αρχή αμείβεται, στο τέλος όμως τιμωρείται.
4. Η αύξηση του πληθυσμού και η πολιορκία μια πόλης, ως μέσα στρατηγικής τακτικής προκαλούν πρόβλημα σιτοδείας και επισπεύδουν την παράδοσή της.

ΣΥΝΤΑΞΗ-ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Ευθύμιος Κ. Κατσούλης-Φιλολόγος

§3-4

Θέση της ενότητας στο έργο

Οι Αθηναίοι έμαθαν την ήττα τους από το ιερό τους πλοίο, την Πάραλο που έφτασε κατά τη διάρκεια της νύχτας και ανήγγειλε τη συμφορά. Πόνος και φόβος καταλαμβάνει τους Αθηναίους, όχι μόνο λόγω του πένθους για τους νεκρούς, όσο κυρίως εξαιτίας της δικής τους τύχης, καθώς αναλογίζονταν τις αγριότητες που και η Αθήνα διέπραξε στη διάρκεια του πολέμου, προδικάζοντας έτσι με παρόμοιο τρόπο τις μελλοντικές εξελίξεις.

Σε συνέλευση αποφασίζονται τα εξής:

- ✓ Επισκευή των τειχών που έχουν υποστεί ζημιές
 - ✓ Να φράξουν όλα τα λιμάνια τους εκτός από εκείνο του Πειραιά
 - ✓ Ναβάλουν φρουρές και να τις ενισχύσουν
 - ✓ Να έχουν έτοιμη την Αθήνα για πολιορκία
- Στο κείμενο καταγράφεται η απήχηση που είχε η είδηση της συμφοράς στους Αθηναίους, μετά την άφιξη της Πάραλου, και η συναισθηματική φόρτιση των πολιτών από τη συνειδητοποίηση του κινδύνου. Έπειτα απαριθμούνται τα μέτρα στα οποία κατέληξε η εκκλησία του δήμου για την αντιμετώπιση της κατάστασης. Έτσι,
- ✓ Στην αρχή οι Αθηναίοι ξεσπούν σε θρήνους που το βουητό τους φτάνει από τον Πειραιά ως την πόλη, καθώς η είδηση μεταδίδεται από τον έναν στον άλλο.
 - ✓ Ο φόβος και η αγωνία, η ανασφάλεια και η απελπισία τους κρατούν ξάγρυπνους και οδύρονται για τους νεκρούς αλλά και για τον εαυτό τους, καθώς αρχίζουν να συναισθάνονται ότι έχασαν τη δύναμή τους και ότι με την αντιστροφή των πραγμάτων τους περιμένει η ίδια τύχη που αυτοί επιφύλαξαν σε ουδέτερους, αντιπάλους και αποστάτες συμμάχους.
 - ✓ Καταλαβαίνουν ότι ήρθε η σειρά τους να πάθουν όσα κακά οι ίδιοι διέπραξαν χωρίς οίκτο και ανθρωπισμό.
 - ✓ Την επόμενη όμως μέρα συνέρχονται από το σοκ που υπέστησαν και δραστηριοποιούνται. Έτσι συγκαλούν την εκκλησία του δήμου και παίρνουν έκτακτα μέτρα που δείχνουν την αποφασιστικότητά τους αλλά και το μέγεθος του κινδύνου.
 - ✓ Κλείνουν, λοιπόν, όλα τα λιμάνια εκτός από τον Πειραιά,

- ✓ επισκευάζουν τα τείχη,
 - ✓ ενισχύουν τις φρουρές και
 - ✓ προετοιμάζουν γενικά την πόλη για την επικείμενη πολιορκία.
- Και στην ενότητα αυτή η καταγραφή των αντιδράσεων από τους πολιορκημένους γίνεται με ανάλογη τεχνική, όπως και στην προηγούμενη ενότητα. Χρησιμοποιείται παρατατικός (*ἐλέγετο, διῆκεν, πενθοῦντες*) που δείχνει τη διάρκεια και την έκταση του θρήνου αλλά και τη συνειδητοποίηση του κινδύνου. Επίσης, αόριστος (*ἀφικομένης, ἐλέγετο, ἐκοιμήθη, ἐποίησαν, κρατήσαντες*) που δηλώνει την οριστική και αναπότρεπτη τροπή του πολέμου, αλλά και την ύστατη προσπάθεια για την αντιμετώπισή του.
 - Το ανακόλουθο σχήμα - ονομαστική απόλυτη (*οἰμωγῇ, διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων*) μαρτυρεί τη σύγχυση και την ταραχή των Αθηναίων. Το πολυσύνδετο εξάλλου και η επιδοτική σύνδεση που ακολουθεί τονίζουν τα συσσωρευμένα δεινά που προκάλεσαν οι Αθηναίοι κατά καιρούς, αλλά και τη δέσμη των μέτρων για την απόκρουση του κινδύνου.
 - Η είδηση της συμφοράς και η απήχρησή της, η συνειδητοποίηση της απειλής και οι αποφάσεις για την αποτροπή της δίνονται με τρόπο κινηματογραφικό και συνθέτουν έναν πίνακα με βάθος και εναλλαγή σκηνών. Το στοιχείο ακριβώς αυτό καταδεικνύει την αφηγηματική χάρη και ικανότητα του ιστορικού που χαρακτηρίστηκε δίκαια «ἄττική μέλισσα» καὶ «ἄττική μοῦσα».

Ιδεολογικά στοιχεία

1. Η ένταση του θρήνου είναι συνάρτηση του μεγέθους της συμφοράς.
2. Όποιος διαπράττει αδίκημα κι έχει συναίσθηση των πράξεών του φοβάται την τιμωρία του.
3. Σε κρίσιμες περιστάσεις ο άνθρωπος επιστρατεύει τις δυνάμεις του και παίρνει έκτακτα μέτρα για την αντιμετώπιση του κινδύνου.

Πραγματολογική προσέγγιση

κατεστήσατο τὰ πράγματα: Ο Λύσανδρος μετά τη νίκη του στους Αιγός ποταμούς μετέβαλε το πολίτευμα σε συμμαχικές πόλεις της Αθήνας από δημοκρατικό σε ολιγαρχικό. Επικεφαλής διόρισε δεκαρχίες, δηλαδή μια αρχή δέκα ολιγαρχικών αντρών, που κυβερνούσαν σύμφωνα με τα συμφέροντα της Σπάρτης και εξασφάλιζαν την κατοχή της πόλης. Το ίδιο έκανε και στη Λάμψακο.

ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα: Ήταν πόλεις στην είσοδο του Βοσπόρου, η μια απέναντι στην άλλη. Την πρώτη την κυρίεψε (409 π.Χ.) με προδοσία ο Αλκιβιάδης και τη δεύτερη ο στρατηγός των Αθηναίων στον Πόντο Θρασύβουλος

Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο: Είναι οι ολιγαρχικοί κάτοικοι του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας που μετά τη ναυμαχία στους Αιγός ποταμούς είχαν καταλάβει την πολιτική εξουσία. Αυτοί υποδέχθηκαν με ενθουσιασμό το Λύσανδρο ως ελευθερωτή από την αθηναϊκή κυριαρχία.

Τούτων ὑποσπόνδους ἀφέντες τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς: Η λέξη υπόσπονδος αναφέρεται σε ηττημένους που παραδόθηκαν στους νικητές ή σε νεκρούς του πολέμου, των οποίων οι δικοί τους παραδέχτηκαν την ήττα και έτσι οι νικητές τους άφησαν να πάρουν τα πτώματα και να τα θάψουν. Διαπιστώνουμε, λοιπόν, ότι οι εμπόλεμοι (Αθηναίοι - Σπαρτιάτες), παρά τη διαφορά στο πολίτευμά τους και παρά τον απανθρωπισμό του πολέμου, σέβονται πανελλήνια καθιερωμένους θεσμούς, όπως είναι η ασφαλής αποχώρηση της αθηναϊκής φρουράς έπειτα από έσπονδη ανακωχή. Σπονδές ακόμα τελούνταν σε κάθε επίσημη συμφωνία προς τιμήν των θεών που τους καλούσαν ως μάρτυρες. Η συνήθεια αυτή προσέδιδε ιερότητα στην πράξη, ο παραβάτης της οποίας αντιμετώπιζε την κοινωνική κατακραυγή και το μένος των μαρτύρων θεών.

τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον: Όσοι πρόδωσαν το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη (409 π.Χ.), επειδή ένιωθαν ανασφαλείς μετά την ήττα των Αθηναίων στους Αιγός ποταμούς και την απομάκρυνσή τους από την εξουσία (405 π.Χ.), αποσύρθηκαν στον Πόντο.

ὕστερον δ': Οι αυτοεξόριστοι του Πόντου, μετά την ανατροπή των τριάκοντα τυράννων και την αποκατάσταση της δημοκρατίας από το Θρασύβουλο, ήρθαν στην Αθήνα και απέκτησαν πολιτικά δικαιώματα.

θαῖττον ἔσεσθαι τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν: Η Αθήνα πριν από τη λήξη ήδη της Σικελικής εκστρατείας (413 π.Χ.) πολιορκούνταν από τη μεριά της Δεκέλειας και γι' αυτό ανεφοδιάζονταν με τον εμπορικό της στόλο από τη Θράκη και τον Εύξεινο Πόντο. Ο Λύσανδρος όμως θα αποκόψει και αυτούς τους θαλάσσιους δρόμους ανεφοδιασμού και θα πολιορκήσει την Αθήνα από τη θάλασσα, όπως ο Άγης από την ξηρά. Έτσι η πόλη θα περάσει δύσκολες ώρες και η θέση της θα επιδεινώνεται, αφού θα είναι αναγκασμένη να δέχεται και τους Αθηναίους που της στέλνει ο Λύσανδρος. Ο πληθυσμός λοιπόν θα αυξηθεί και θα δημιουργηθεί σοβαρό πρόβλημα σιτοδείας.

Καταλιπών...Σθενέλαον αρμοστήν: Αρχικά οι αρμοστές ήταν στρατιωτικοί και πολιτικοί Σπαρτιάτες άρχοντες, είκοσι τον αριθμό, που διοικούσαν τις πόλεις των περιοίκων. Στη διάρκεια όμως του Πελοποννησιακού πολέμου και μετά διοικούσαν τις πόλεις που είχαν περιέλθει στην ηγεμονία της Σπάρτης. Ο θεσμός καταργήθηκε το 371 π.Χ. μετά τη μάχη των Λεύκτρων.

οἱα ἐποίησαν τε Μηλίους... Ἰστιαίεας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας: Οι Αθηναίοι, εκπροσωπώντας το δίκαιο του ισχυρότερου και ακολουθώντας ιμπεριαλιστική πολιτική, δε διστάζουν και χωρίς κανένα ηθικό φραγμό επεκτείνουν την ηγεμονία τους καταργώντας την αυτονομία και την ανεξαρτησία μικρών πόλεων/ κρατών, που είτε ακολουθούσαν ουδέτερη τακτική είτε αποστατούσαν από τη συμμαχία τους είτε ανήκαν στην Πελοποννησιακή συμμαχία.

ἐκκλησίαν ἐποίησαν: Ήταν το κύριο νομοθετικό όργανο της αθηναϊκής δημοκρατίας και άμεση πηγή εξουσίας. Σ' αυτήν συμμετείχαν όλοι οι Αθηναίοι πολίτες ηλικίας άνω των 21 ετών. Οι συνελεύσεις της διακρίνονταν σε τακτικές (εκκλησία του δήμου) και έκτακτες (σύλλογος). Οι πρώτες συγκαλούνταν τέσσερις φορές σε κάθε «πρυτανεία», ενώ οι άλλες για έκτακτα περιστατικά από τους πρυτάνεις με τη βοήθεια του σαλπιγκτή και του κήρυκα. Συνεδρίαζε στην Πνύκα. Η πρώτη εκδήλωσή της είχε θρησκευτικό χαρακτήρα και άρχιζε με ευχές του κήρυκα για τους νομοταγείς και κατάρες για τους προδότες, ενώ ακολουθούσε καθαρτήρια θυσία. Μετά η συνέλευση του λαού εξέταζε τα προς συζήτηση θέματα. Ο κήρυκας διάβαζε τα «προβουλεύματα» της βουλής, ζητούσε τη θέση των πολιτών (*τις αγορεύειν βούλεται;*) και ακολουθούσε συζήτηση με πρώτους ομιλητές τους ηλικιωμένους. Ο χρόνος της αγόρευσης μετριόταν με την κλεψύδρα και η τελική απόφαση λαμβανόταν με χειροτονία ή με ψηφοφορία. Το έργο της ήταν πολύπλευρο και ουσιώδες, αφού αυτή ήταν τότε η ψυχή της άμεσης δημοκρατίας. Αποφάσιζε για όλα τα σοβαρά δημόσια θέματα, πόλεμοι και ειρήνης, ενέκρινε και απέρριπτε νόμους και άρχοντες, αλλά είχε και δικαστρικές αρμοδιότητες. Έτσι, εκδίκασε υποθέσεις ιεροσυλίας και προδοσίας, οστρακισμού και εξορίας αλλά και πολιτικής αποκατάστασης μετά την επιβολή της «ατιμίας», δηλ. της στέρησης των πολιτικών δικαιωμάτων. Η φράση *ἔδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ* ήταν στερεότυπη, προτασσόταν σε κάθε ψήφισμα ή νόμο και δείχνει τα δύο κυρίαρχα πολιτικά σώματα της αθηναϊκής δημοκρατίας.

διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν: Έτσι ονομάζονταν τα τείχη που προστάτευαν το τμήμα της Αττικής μεταξύ της Αθήνας, του Πειραιά και του Φαλήρου. Το ένα από αυτά κατέληγε στον Πειραιά και το άλλο στο Φάληρο. Τις βάσεις τους τις είχε θέσει ο Κίμων (Κιμώνειον τείχος), αλλά τα αποπεράτωσε ο Περικλής, που μάλιστα για μεγαλύτερη ασφάλεια του χώρου ανάμεσα στον Πειραιά και το Φάληρο έχτισε στη μέση τους και τρίτο σκέλος (διά μέσου τείχος). Συνεπώς τα τείχη είναι: το βόρειον, το νότιον, το μέσον και το νότιον.

ἔδοξε τοῦς τε λιμένας ἀποχωῶσαι πλὴν ἑνός: Τα λιμάνια της Αθήνας ήταν: α) του Φαλήρου (Φαληρικός όρμος), β) της Μουνιχίας (το σημερινό Τουρκολίμανο), γ) της Ζέας (το σημερινό Πασαλιμάνι), δ) του Πειραιά ή το Εμπόριον και ε) του Κανθάρου που ήταν μέρος του Πειραιά.

κατεστήσατο: οριστική αορ. μεσ. φων. γ' ενικ. πρόσ. του **καθίσταμαι** [: κατά + ἵσταμαι] + [τά πράγματα] = ρυθμίζω την κατάσταση, τοποθετώ δικούς μου ανθρώπους. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. **καθιστάμην**, μέλλ. **καταστήσομαι - κατασταθήσομαι**, αόρ. **κατεστησάμην - κατέστην - κατεστάθην**, παρκμ. **καθέστηκα**, υπερσ. **καθειστήκειν - καθεστήκειν**, τ. μέλλ. **καθεστήξω**.

ἔπλει: οριστ. παρατ. ενεργ. φων. γ' ενικ. πρόσ. του **πλέω** = πλέω. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. **ἔπλεον**, μέλλ. **πλεύσομαι - πλευσούμαι**, αόρ. **ἔπλευσα**, παρκμ. **πέπλευκα**, υπερσ. **ἐπεπλεύκειν**.

ὑπεδέχοντο: οριστ. παρτ. μεσ. φων. γ' πληθ. πρόσ. του **ὑποδέχομαι** [: ὑπό + δέχομαι] = δέχομαι, υποδέχομαι. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. **ὑπεδεχόμην**, μέλλ. **ὑποδέξομαι**, αόρ. **ὑπεδεξάμην**, παρκμ. **ὑποδέδεγμαι**, υπερσ. **ὑπεδέδεκτο** [απρός].

ἀφέντες: μετχ. αορ. β' ενεργ. φων. γέν. αρσεν. ονομ. πληθ. του **ἀφίημι** = αφήνω - απολύω. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. **ἀφίην**, μέλλ. **ἀφήσω**, αόρ. **ἀφῆκα**, παρκμ. **ἀφεῖκα**.

προδόντες: μετχ. αορ. β' ενεργ. φων. γέν. αρσεν. ονομ. πληθ. του **προδίδωμι** [: πρό + δίδωμι] = προδίνω. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. **προεδίδουν**, μέλλ. **προδώσω**, αόρ. **προέδωκα**, παρκμ. **προδέδωκα**, υπερσ. **προεδεδώκειν - προδεδωκώς ἦν**, Τ.Μ. **[προ]δεδωκώς ἔσομαι**.

ἔφυγον: οριστ. αορ. β' ενεργ. φων. γ' πληθ. πρόσ. του **φεύγω** = τρέπομαι σε φυγή, δραπετεύω. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. **ἔφευγον**, μέλλ. **φεύξομαι - φευξοῦμαι**, αόρ. **ἔφυγον**, παρκμ. **πέφευγα**, υπερσ. **ἐπεφεύγειν**.

ἐγένοντο: οριστ. αορ. β' μέσ. φων. γ' πληθ. πρόσ. του **γίγνομαι** = γίνομαι. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. **ἐγινόμην**, μέλλ. **γενήσομαι**, αόρ. **ἐγενόμην**, παρκμ. **γέγονα - γεγένημαι - γεγονώς εἰμί**, υπερσ. **ἐγεγόνειν - γεγόνειν - ἐγεγενήμην - γεγενήμην - γεγονώς ἦν - γεγενημένος ἦν**, Τ.Μ. **γεγονώς ἔσομαι - γεγενημένος ἔσομαι**.

ἴδοι: ευκτικ. αορ. β' ενεργ. φων. γ' ενικ. πρόσ. του **ὁράω** - ὠ = βλέπω - παρατηρώ - κοιτάζω. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. **ἑώραν**, μέλλ. **ὄψομαι**, αόρ. **εἶδον**, παρκμ. **έόρακα -**

ΣΥΝΤΑΞΗ-ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

έώρακα - ὄπωπα, υπερσ. **έωράκειν** - **έοράκως ἦν**.
ἀπέπεμπεν: οριστ. παρτ. ενεργ. φων. γ' ενικ. πρόσ. του **ἀποπέμπω** = αποστέλλω. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. **ἀπέπεμπον**, μέλλ. **ἀποπέμψω**, αόρ. **ἀπέπεμψα**, παρκμ. **ἀποπέπομψα**, υπερσ. **ἀπεπεπόμφειν**.
διδούς: μετχ. ενεστ. ενεργ. φων. γέν. αρσεν. ονομ. ενικ. του **δίδωμι**.
πλέουσιν: μετχ. ενεστ. ενεργ. φων. γέν. αρσεν. δοτικ. πληθ. του **πλέω** = πλέω.
είδως: μετχ. ενεστ. ενεργ. φων. γεν. αρσεν. ονομ. ενικ. του **οἶδα** = γνωρίζω, ξέρω καλά. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. **ἤδη** - **ἤδειν**, μέλλ. **εἶσομαι** - **εἰδήσω**.
πλείους: ονομαστ. πληθ. γέν. αρσ. βαθμού συγκριτ. του επιθέτου: θετικ. **πολύς**, **πολλή**, **πολύ**. συγκρ. **πλέων**, **πλέων**, **πλέον**, γεν. τοῦ **πλέονος** και τοῦ **πλείονος**. υπερθ. **πλεῖστος**, **πλείστη**, **πλεῖστον**. [Βλέπε ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ Ελ. Κ. Βολονάκη σελ. 120].
συλλεγῶσιν: υποτακτ. αορ. β' μέσ. φων. γ' πληθ. πρόσ. του **συλλέγομαι** = συναθροίζομαι, συγκεντρώνομαι. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. **συνελεγόμεν**, μέλλ. **συλλέξομαι** - **συλλεγήσομαι**, αόρ. **συνελεξάμην** - **συνελέχθην** - **συνελέγην**, παρκμ. **συνείλεγμαι**, υπερσ. **συνειλεγμένοι ἦσαν**.
θάττον: επίρρημα συγκριτ. βαθμού = ταχύτερα, γρηγορότερα. θετ. **ταχέως** - **ταχύ** συγκρ. **θάττον** υπερθ. **τάχιστα**.
ἔσεσθαι: απარέμφ. μέλλ. μεσ. φων. του **εἰμί** = είμαι. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. **ἤ** - **ἦν**, μέλλ. **ἔσομαι**, αόρ. **ἐγενόμην**, παρκμ. **γέγονα**, υπερσ. **ἐγεγόνειν** - **γεγόνειν** - **γεγονώς ἦν**.
καταλιπών: μετχ. αορ. β' ενεργ. φων. γέν. αρσεν. ονομ. ενικ. του **καταλείπω** = αφήνω πίσω. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. **κατέλειπον**, μέλλ. **καταλείψω**, αόρ. **κατέλιπον**, παρκμ. **καταλέλοιπα**, υπερσ. **κατελελοίπειν** - **καταλελοιπώς ἦν**.
ἀποπλεύσας: μετχ. αορ. ενεργ. φων. γέν. αρσεν. ονομ. ενικ. του **ἀποπλέω** [: **ἀπό** + **πλέω**].
ἐπεσκεύαζεν: οριστ. παρτ. ενεργ. φων. γ' ενικ. πρόσ. του **ἐπισκευάζω** [: **ἐπί** + **σκευάζω**] = επισκευάζω, συντηρώ. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. **ἐπεσκεύαζον**, μέλλ. **ἐπισκευάσω**, αόρ. **ἐπεσκεύασα**, παρκμ. **ἐπεσκεύακα**.

ΣΥΝΤΑΞΗ-ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ἀφικομένης: μετχ. αορ. γέν. θηλ. γενικ. ενικ. του ἀφικνέομαι -οῦμαι = φτάνω. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. ἀφικνούμην, μέλλ. ἀφίξομαι, αόρ. ἀφικόμην, παρκμ. ἀφίγμαι, υπερσ. ἀφίγμην.

ἐλέγετο: οριστ. παρτ. μέσ. φων. γ' ενικ. πρόσ. του λέγομαι = διαδίδομαι. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. ἐλεγόμην, μέλλ. λεχθήσομαι - ῥηθήσομαι, αόρ. ἐλέχθην - ἐρρήθην, παρκμ. εἴρημαι - λέλεγμαι - εἰρημένος εἰμί, υπερσ. εἰρήμην - εἰρημένος ἦν, Τ. μέλλ. εἰρήσομαι - λελέξομαι.

οἰμωγή: θρήνος. Η λέξη παράγεται από το επιφώνημα οἶμοι [οἶ - μοι] = αλλοίμονο σε μένα.

διῆκεν: οριστ. παρτ. ενεργ. φων. γ' ενικ. πρόσ. του διήκω = έχω έρθει, φτάνω. ΧΡΟΝΟΙ: Παρτ. διῆκον, μέλλ. διήξω, αόρ. διῆξε.

παραγγέλλων: μετχ. ενεστ. ενεργ. φων. γέν. αρσεν. ονομαστ. ενικ. του παραγγέλλω [: παρά + ἀγγέλλω]. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. παρήγγελλον, μέλλ. παραγγεῶ, αόρ. παρήγγειλα, παρκμ. παρήγγελκα, υπερσ. παρηγγέλλειν.

ἐκοιμήθη: οριστ. παθητ. αορ. μέσ. φων. γ' ενικ. πρόσ. του κοιμάομαι -ῶμαι = κοιμάμαι. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. ἐκοιμώμην παθ. αόρ. ἐκοιμήθην, παρκμ. μόνο το σύνθ. ἀπαρέμφ. ἐπικεκοιμήσθαι.

ἀπολωλότας: μετχ. παρκμ. μέσ. φων. γέν. αρσεν. αιτιατ. πληθ. του ἀπόλλυμαι = χάνομαι, αφανίζομαι, πεθαίνω. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. ἀπωλλύμην, μέλλ. ἀπολούμαι, αόρ. β' ἀπωλόμην, παρκμ. ἀπόλωλα, υπερσ. ἀπωλώλειν - ἀπολώλειν.

πενθοῦντες: μετχ. ενεστ. ενεργ. φων. γέν. αρσεν. ονομαστ. πληθ. του πενθέω -ῶ = θρηνώ, πενθώ. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. ἐπένθουν, μέλλ. πενθήσω, αόρ. ἐπένθησα, παρκμ. πεπένθηκα.

μᾶλλον: επίρρημα συγκριτικού βαθμού: μάλα - μᾶλλον - μάλιστα.

πείσεσθαι: ἀπαρέμφ. μέλλ. μέσ. φων. του πάσχω = παθαίνω. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. ἔπασχον, μέλλ. πείσομαι, αόρ. β' ἔπαθον, παρκμ. πέπονθα, υπερσ. ἐπεπόνθειν - πεπονθώς ἦν, τ. μέλλ. πεπονθώς ἔσομαι.

νομίζοντες: μετχ. ενεστ. ενεργ. φων. γέν. αρσεν. ονομαστ. πληθ. του νομίζω = πιστεύω, νομίζω, θεωρώ. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. ἐνόμιζον, μέλλ. νομιῶ, αόρ. ἐνόμισα, παρκμ. νενόμικα.

ἐποίησαν: οριστ. αορ. ενεργ. φων. γ' πληθ. πρόσ. του ποιέω -ῶ = κάνω, πράττω. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. ἐποίουν, μέλλ. ποιήσω, αόρ. ἐποίησα, παρκμ. πεποίηκα - πεποικώς εἰμί, υπερσ. ἐπεποιήκειν - πεποικώς ἦν.

ὄντας: μετχ. ενεστ. ενεργ. φων. γέν. αρσεν. αιτιατ. πληθ. του εἰμί = είμαι. παρτ. ἦ - ἦν,

μέλλ. ἔσομαι , αόρ. ἐγενόμην, παρκμ. γέγονα, υπερσ. ἐγεγόνειν - γεγόνειν - γεγονώς ἦν.

κρατήσαντες: μετχ. αορ. ενεργ. φων. γεν. αρσεν. ονομαστ. πληθ. του κρατέω -ῶ = νικῶ, υπερτερῶ. παρτ. ἐκράτουν, μέλλ. κρατήσω , αόρ. ἐκράτησα, παρκμ. κε-κράτηκα, υπερσ. ἐεκρατήκειν.

ἔδοξε: οριστ. αορ. ενεργ. φων. γ' ενικ. πρόσ. του απροσ. δοκεῖ = αποφασίζω. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. ἐδόκει, μέλλ. δόξει, αόρ. ἔδοξε, παρκμ. δέδοκται, υπερσ. ἐδέδοκτο.

ἀποχῶσαι: απάρεμφ. αορ. ενεργ. φων. του ἀποχόω -ῶ [ἀποχώννυμι - ἀποχωννύω μετγν.] = φράζω με χῶμα, επιχωματώνω. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. ἀπέχουν, μέλλ. ἀπο-χώσω, αόρ. ἀπέχωσα, παρκμ. ἀποκέχωκα.

εὐτρεπίζειν: απάρεμφ. ενεστ. ενεργ. φων. του εὐτρεπίζω = επισκευάζω, διορθώνω. ΧΡΟΝΟΙ: αόρ. απαρεμφ. εὐτρεπίσαι και μετχ. εὐτρεπίσας.

ἐφιστάναι: απάρεμφ. ενεστ. ενεργ. φων. του ἐφίστημι [: ἐπί + ἵστημι] = τοποθετώ, εγκαθιστώ. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. ἐφίστην, μέλλ. ἐπιστήσω, αόρ. ἐπέστησα, παρκμ. ἐπιστήσας ἔχω.

παρασκευάζειν: απάρεμφ. ενεστ. ενεργ. φων. του παρασκευάζω = προετοιμάζω. ΧΡΟΝΟΙ: παρτ. παρεσκεύαζον, μέλλ. παρασκευάσω, αόρ. παρεσκεύασα, παρκμ. παρεσκεύακα, υπερσ. παρεσκευάκειν.

ΣΥΝΤΑΞΗ-ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Ευθύμιος Κ.

Γ. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

1. ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο: Δευτερεύουσα χρονική πρόταση

κατεστήσατο: ρήμα

Λύσανδρος (εννοείται): υποκείμενο στο κατεστήσατο

τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ: αντικείμενο στο κατεστήσατο

ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα: Κύρια πρόταση

ἔπλει: ρήμα

Λύσανδρος (εννοείται): υποκείμενο στο ἔπλει

ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, (ἐπὶ τὴν) Καλχηδόνα: εμπρόθετοι προσδιορισμοί που δηλώνουν εχθρική κατεύθυνση

οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες: Κύρια πρόταση

ὑπεδέχοντο: ρήμα

οἱ δε: υποκείμενο στο ὑπεδέχοντο

αὐτόν: αντικείμενο στο ὑπεδέχοντο

ἀφέντες: χρονική μετοχή, συνημμένη στο οἱ δε

τοὺς φρουροὺς: αντικείμενο στο ἀφέντες

τῶν Ἀθηναίων: γενική υποκειμενική στο φρουροὺς

ὑποσπόνδους: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο φρουροὺς

οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας: Κύρια πρόταση

ἔφυγον: ρήμα

οἱ προδόντες: επιθετική μετοχή, υποκείμενο στο ἔφυγον

οἱ: υποκείμενο της επιθετικής μετοχής προδόντες

Βυζάντιον: άμεσο αντικείμενο στη μετοχή οἱ προδόντες

Ἀλκιβιάδῃ: έμμεσο αντικείμενος τη μετοχή οἱ προδόντες

εἰς τὸν Πόντον, εἰς Ἀθήνας: εμπρόθετοι προσδιορισμοί που δηλώνουν κατεύθυνση

τότε, ὕστερον: επιρρηματικοί προσδιορισμοί του χρόνου

καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι: **Κύρια πρόταση**

ἐγένοντο: **ρήμα**

οἱ προδόντες (εννοείται): **υποκείμενο στο ἐγένοντο**

Ἀθηναῖοι: **κατηγορούμενο στη μετοχή οἱ προδόντες.**

2. Λύσανδρος δὲ τούς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδούς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς θᾶπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι: **Κύρια πρόταση**

ἀπέπεμπεν: **ρήμα**

Λύσανδρος: **υποκείμενο στο ἀπέπεμπεν**

τούς φρουρούς: **αντικείμενο στο ἀπέπεμπε**

τῶν Ἀθηναίων: **γενική υποκειμενικής στο φρουρούς**

εἰς τὰς Ἀθήνας: **εμπρόθετος προσδιορισμός της κατεύθυνσης**

διδούς: **τροπική μετοχή, συνημμένη στο Λύσανδρος**

τούτοις (εννοείται): **έμμεσο αντικείμενο στο διδούς**

ἀσφάλειαν: **άμεσο αντικείμενο στο διδούς**

πλέουσιν: **υποθετική μετοχή, συνημμένη στο εμπεριλαμβανόμενο τούτοις**

ἐκεῖσε: **επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου**

μόνον: **επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου**

ἄλλοθι: **επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου**

εἰδὼς: **αιτιολογική μετοχή, συνημμένη στο Λύσανδρος**

ἔσεσθαι: **ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο εἰδὼς**

ἐνδειαν: **υποκείμενο στο ἔσεσθαι**

τῶν ἐπιτηδείων: **γενική αντικειμενική στο ἐνδειαν**

θᾶπτον: **επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου**

καὶ εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον: **Πλάγια ερωτηματική πρόταση**, μερικής αἰγνοίας, σε θέση αντικειμένου στο ρήμα της κύριας πρότασης ἀπέπεμπεν

ἴδοι: **ρήμα**, σε ευκτική του πλαγίου λόγου, διότι η πλάγια ερωτηματική πρόταση εξαρτάται από το ρήμα ιστορικού χρόνου ἀπέπεμπεν.

Λύσανδρος (εννοείται): **υποκείμενο στο ἀπέπεμπεν**

Ἀθηναῖον: **αντικείμενο στο ἀπέπεμπεν**

τινά, ἄλλον: **επιθετικοί προσδιορισμοί στο Ἀθηναῖον**

που: **επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου**

ὅσω ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ: **Αναφορική-υποθετική επιρρηματική πρόταση.**

Υπόθεση: ἂν συλλεγῶσιν, **Απόδοση:** ἔσσεσθαι. Ο λανθάνων υποθετικός λόγος δηλώνει το προσδοκώμενο.

ἂν συλλεγῶσιν: **ρήμα**

πλείου: **υποκείμενο στο ἂν συλλεγῶσιν**

ὅσω: **επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού**

εἰς το ἄστυ, (εἰς) τὸν Πειραιᾶ: **εμπρόθετοι προσδιορισμοί που δηλώνουν τόπο**

καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνας Σθενέλαον ἄρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν: **Κύρια πρόταση**

ἐπεσκεύαζεν: **ρήμα**

Λύσανδρος (εννοείται): **υποκείμενο στο ἐπεσκεύαζεν**

τὰς ναῦς: **αντικείμενο στο ἐπεσκεύαζαν**

καταλιπὼν: **χρονική μετοχή, συνημμένη στο εννοούμενο Λύσανδρος**

Σθενέλαον: **αντικείμενο στο καταλιπὼν**

Λάκωνα: **επιθετικός προσδιορισμός στο Σθενέλαον**

ἄρμοστήν: **κατηγορούμενο στο Σθενέλαον**

Βυζαντίου, Καλχηδόνας: **γενικές αντικειμενικές στο ἄρμοστήν**

ἀποπλεύσας: **χρονική μετοχή, συνημμένη στο εννοούμενο Λύσανδρος**

αὐτός: **κατηγορηματικός προσδιορισμός στο εννοούμενο Λύσανδρος**

εἰς Λάμψακον: **εμπρόθετος προσδιορισμός της κατεύθυνσης.**

3. ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά: **Κύρια πρόταση**

ἐλέγετο: **ρήμα**

ἡ συμφορά: **υποκείμενο στο ἐλέγετο**

ἀφικομένης: **χρονική μετοχή, γενική απόλυτη**

τῆς Παράλου: **υποκείμενο στο ἀφικομένης**

ἐν ταῖς Ἀθήναις: **εμπρόθετος προσδιορισμός του τόπου**

νυκτὸς: **γενική του χρόνου.**

καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων: **Κύρια πρόταση**

διῆκεν: **ρήμα**

οἰμωγή: **υποκείμενο στο διῆκεν**

ἐκ τοῦ Πειραιῶς: **εμπρόθετος προσδιορισμός της προέλευσης**

διὰ τῶν τειχῶν: εμπρόθετος προσδιορισμός του τόπου
μακρῶν: επιθετικός προσδιορισμός στο τειχῶν
εἰς ἄστυ: εμπρόθετος προσδιορισμός της κατεύθυνσης
παραγγέλλων: τροπική μετοχή, ονομαστική απόλυτη
ὁ ἕτερος: υποκείμενο στο παραγγέλλων
τῷ ἑτέρῳ: αντικείμενο στο παραγγέλλων

ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτός οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες,
ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες: **Κύρια πρόταση**

ἐκοιμήθη: ρήμα
οὐδεὶς: υποκείμενο στο ἐκοιμήθη
τῆς νυκτός: γενική του χρόνου
εκείνης: επιθετικός προσδιορισμός στο νυκτός
πενθοῦντες: αιτιολογική μετοχή, συνημμένη στο οὐδεὶς, σχῆμα κατά το νοούμενο
τοὺς ἀπολωλότας: επιθετική μετοχή, αντικείμενο στο πενθοῦντες
αὐτοί: κατηγορηματικός προσδιορισμός στο οὐδεὶς, σχῆμα κατά το νοούμενο
ἑαυτούς: αντικείμενο στο πενθοῦντες
νομίζοντες: αιτιολογική μετοχή, συνημμένη στο οὐδεὶς, σχῆμα κατά το νοούμενο
πείσεσθαι: ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο νομίζοντες

οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες
πολιορκία, καὶ Ἰστιαίεας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ
ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων: **αναφορική ονομαστική πρόταση**, αντικείμενο στο
πείσεσθαι

ἐποίησαν: ρήμα
οὗτοι (εννοεῖται): υποκείμενο στο ἐποίησαν
οἷα: σύστοιχα ἄμεσο αντικείμενο στο ἐποίησαν
Μηλίους, Σκιωναίους, Τορωναίους, Αἰγινήτας, ἄλλους: ἑμμεσὰ αντικείμενα στο
ἐποίησαν
ὄντας: αναφορική μετοχή, συνημμένη στο Μηλίους
ἀποίκους: κατηγορούμενο στο Μηλίους
Λακεδαιμονίων: γενική υποκειμενική στο ἀποίκους
κρατήσαντες: χρονική μετοχή, συνημμένη στο εννοούμενο οὗτοι
πολιορκία: δοτική του τρόπου
πολλούς: επιθετικός προσδιορισμός στο ἄλλους
τῶν Ἑλλήνων: γενική διαιρετική στο ἄλλους.

4. τῇ δ' ὕστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν: **Κύρια πρόταση**

ἐποίησαν: **ρήμα**

οὗτοι (εννοείται): **υποκείμενο στο ἐποίησαν**

ἐκκλησίαν: **αντικείμενο στο ἐποίησαν**

τῇ ὕστεραία: **δοτική του χρόνου**

ἐν ἣ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τεῖχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὥς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν: **Αναφορική ονοματική πρόταση**, προσδιοριστική στο ἐκκλησίαν.

ἔδοξε: **απρόσωπο ρήμα**

ἀποχῶσαι, εὐτρεπίζειν, ἐφιστάναι, παρασκευάζειν: **τελικά απαρέμφατα, υποκείμενα στο ἀπρόσωπο ἔδοξε**

τούτους (εννοείται): **υποκείμενα στα τελικά απαρέμφατα**

τούς λιμένας: **αντικείμενο στο ἀποχῶσαι**

ἐν ἣ: **εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου**

πλὴν ἑνός: **εμπρόθετος προσδιορισμός της εξαίρεσης**

τὰ τεῖχη: **αντικείμενο στο εὐτρεπίζειν**

φυλακὰς: **αντικείμενο στο ἐφιστάναι**

τὴν πόλιν: **αντικείμενο στο παρασκευάζειν**

τὰ ἄλλα (τᾶλλα): **αἰτιατική της ἀναφοράς**

εἰς πολιορκίαν: **εμπρόθετος προσδιορισμός του σκοπού**

Δ. ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Α. ΣΗΜΑΣΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Ι. Ανοιχτού Τύπου:

1. Ποιες αποφάσεις πήρε η εκκλησία του δήμου των Αθηναίων μετά τις πρώτες συναισθηματικές αντιδράσεις;
2. Να βρείτε ορισμένα ρήματα του κειμένου που βρίσκονται στον Παρατατικό και Αόριστο. Τι δηλώνει η χρήση των χρόνων αυτών;
3. Ποιες ήταν οι πρώτες ενέργειες του Λυσάνδρου μετά τη νίκη του στους Αιγός Ποταμούς;
4. Ο Λύσανδρος προέβη σε κινήσεις στρατιωτικού και πολιτικού χαρακτήρα. Ποιες λέξεις το τονίζουν αυτό;
5. Ποια η απήχηση της είδησης της συμφοράς στους Αθηναίους; Πώς κλιμακώνεται; Ποια τα μέτρα εναντίον της απειλής; Σχολιάστε τα.
6. Σχολιάστε την αφηγηματική ικανότητα του ιστορικού.
7. Να σχολιαστούν οι κινήσεις του Λυσάνδρου

Β. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ

1. «αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν».

Να ξαναγραφεί η πρόταση:

(α) βάζοντας όπου αὐτός, οὗτοι.

(β) αλλάζοντας το ρήμα σε όλους τους χρόνους της υποτακτικής και ευκτικής.

2. Να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις των δύο αριθμών: φρουρός, ἄστν, Πειραιεύς, ναῦς, λιμήν, τείχη.

3. Να βρεις τη συστοιχία των λέξεων στις στήλες Α και Β.

A	B
1. αποπλεύσας	α. μετοχή μέλλοντα
2. παραγγέλων	β. μετοχή αορίστου
3. άφιγμένοι	γ. μετοχή παρακειμένου

4. Να συμπληρωθούν τα κενά:

(α) Λύσανδρος τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ _____ (καθίσταμαι, μτχ.αορ. α')
 _____ (πλέω, οριστ. αορ.).

(β) Ἐδοξε _____ (ὁ πολίτης, δοτ. πληθ.) τὰ τείχη _____ (εὐτρεπίζω, απαρ.
 αορ.) καὶ πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν _____ (παρασκευάζω, απαρ. αορ.) τὴν
 πόλιν.

Γ. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΕΣ

1. Να επιλέξετε το σωστό.

α. τους απολωλότες: κατηγορηματικές μετοχές	Σωστό	Λάθος
β. Αθηναίων: αντικείμενο στο ρ. ίδιοι	Σωστό	Λάθος
γ. αρμοστήν: κατηγορούμενο στο Σθενέλαον	Σωστό	Λάθος
δ. της νυκτός: αντικείμενο στο ρ. κοιμήθη	Σωστό	Λάθος
ε. πείσεσθαι: ειδικό απαρ. αντικ. στο νομίζοντες	Σωστό	Λάθος

Δ. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ

1. Να αντιστοιχισθούν

A	B
Προκαλώ σε δείπνο	οϊκέτης
Συγκεντρώνω	βουλεύομαι
Απαραίτητα για τη ζωή	πυνθάνομαι
Πληροφορούμαι	[επιτήδεια
Σκέφτομαι	[επί ξένια καλ~ω

Υπηρέτης	συλλαμβάνω
Στράτευμα	στρατεία
Στρατηγ. Τέχνη	στρατιά
Εκστρατεία	στρατηγία

ΣΥΝΤΑΞΗ-ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Ευθύμιος Κ. Κατσούλης-Φιλολόγος